



Commissie voor de  
milieueffectrapportage

# Windpark Den Tol

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport  
en de aanvulling daarop

14 oktober 2013/ rapportnummer 2578-95





# 1. Oordeel over het MER en de aanvulling daarop

Een groep agrarische initiatiefnemers heeft samen met Windunie Development<sup>1</sup> het voornemen om ten oosten van Netterden het windturbinepark Den Tol te realiseren. Daarvoor is zowel een omgevingsvergunning als een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Voor de vergunning wordt een project-m.e.r.-procedure doorlopen. Voor de bestemmingsplanwijziging moet een plan-m.e.r.-procedure worden doorlopen. In beide gevallen is de gemeenteraad van de gemeente Oude-IJsselstreek bevoegd gezag.<sup>2</sup> De initiatiefnemers hebben besloten om één gecombineerd MER te maken.

## Oordeel

Bij toetsing constateerde de Commissie voor de m.e.r.<sup>3</sup> (hierna: de Commissie) dat in het MER de volgende informatie ontbrak die zij essentieel acht voor het meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming:

- alternatieven waarin minder turbines zijn opgenomen, waaronder een alternatief waarin de voor de leefomgeving en de natuur meest hinderlijke turbines ontbreken,
- de effecten van het windturbinepark op de grutto's van Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein,
- de mogelijke mitigerende maatregelen voor de kolgans,
- een navolgbare beoordeling van de effecten op landschap, en
- de resultaten van een radarverstoringsonderzoek.

Op deze punten hebben de initiatiefnemers een aanvulling opgesteld.

**De Commissie is van oordeel dat het MER en de aanvulling tezamen de essentiële informatie bevatten om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen in de besluitvorming.**

De aanvullende informatie is helder gepresenteerd en goed onderbouwd. Ervan uitgaande dat het voornemen met minder dan zeven windturbines niet financieel haalbaar is, zoals de initiatiefnemers stellen, wordt met de aanvulling in kwantitatieve zin het volledige speelveld aan alternatieven in beeld gebracht.

Niet is aangegeven in hoeverre de aanvullende informatie al dan niet tot een ander voorkeursalternatief heeft geleid.

In het MER en de aanvulling blijkt het windturbinepark niet te voldoen aan de stelregel van de provincie Gelderland dat een nieuw windturbinepark op tenminste vier kilometer van bestaande parken geplaatst moet worden. Afwijking van die regel is alleen mogelijk wanneer het nieuwe park in samenhang met bestaande parken wordt ontworpen. De Commissie stelt vast dat het MER erkent dat hiervan geen sprake is.

---

<sup>1</sup> Verenigd in Windpark Den Tol B.V.

<sup>2</sup> Gedeputeerde Staten hebben hun bevoegdheid in het kader van omgevingsvergunning en daarmee voor de project-m.e.r. overgedragen aan de gemeente. Zie het MER, blz. 5.

<sup>3</sup> Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via [commissiener.nl](http://commissiener.nl) onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom heeft de Commissie geen zienswijzen over de aanvulling in haar advies mee kunnen nemen. De Commissie adviseert de aanvulling op het MER bij het besluit openbaar te maken. In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe voor zover het de in het MER gesignaleerde tekortkomingen en de aanvullende informatie betreft. In hoofdstuk 3 gaat de Commissie in op haar aandachtspunten voor het vervolgtraject en de aanvullende informatie daarover.

## 2. Toelichting op het oordeel

### 2.1 Alternatieven

#### **MER**

De Commissie heeft in haar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het MER aanbevolen om alternatieven ook vanuit andere perspectieven, zoals energieopbrengst, kwaliteit leefomgeving voor de omwonenden en natuur, te ontwikkelen. Bij het alternatievenonderzoek heeft het geplande totale vermogen en het daarbij behorende aantal turbines (acht tot twaalf) echter steeds vastgestaan. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat de onderzochte vier alternatieven qua hindereffecten en energieopbrengst weinig onderscheidend zijn. Omdat alternatieven met minder turbines ontbraken, was geen analyse mogelijk op basis waarvan een optimale balans tussen totaal vermogen (energieopbrengst) en gevolgen voor leefomgeving, landschap en natuur gemaakt kan worden. Onduidelijk is in hoeverre een opstelling met (aanzienlijk) minder turbines haalbaar is.

Doordat de onderscheiden klassen 2–3 MW en 3–4.5 MW<sup>4</sup> zijn ‘samengevloeid’ tot 3 MW, is het verschil tussen een grote en kleinere turbine niet inzichtelijk. Bij een keuze voor grotere turbinevermogens kan worden volstaan met een kleiner aantal turbines voor hetzelfde doelvermogen. Ook de keuze om geen 12 x 2 MW-turbines maar 8 x 3 MW-turbines te onderzoeken, wordt amper onderbouwd.

In het MER werd na een weging van de verschillende milieuaspecten een voorkeursalternatief beschreven, met tien turbines in twee rijen in noord-zuid richting. Er vond op basis van het effectenonderzoek geen optimalisatie van alternatieven plaats, met als doel om negatieve effecten te beperken. Het MER gaf bijvoorbeeld onvoldoende aan hoe in het ontwerp is gezocht naar mogelijkheden om de landschappelijke inpassing te optimaliseren, bijvoorbeeld met minder turbines. Een optimalisatie had eruit kunnen bestaan om de meest noordoostelijk gelegen turbine weg te laten of anders te positioneren, gezien de negatieve effecten ervan. De beslissing dat de extra MW opweegt tegen de nadelen werd in het MER gemaakt, terwijl de afweging tussen de extra energieopbrengst van deze turbine en de nadelen voor het milieu een bestuurlijke is.

---

<sup>4</sup> Zie het MER, blz. 39.

Om voor de besluitvorming een breder spectrum aan mogelijke oplossingsrichtingen en hun effecten in beeld te brengen, adviseerde de Commissie om het alternatievenonderzoek aan te vullen met alternatieven waarin minder turbines (wellicht met een kleiner totaal vermogen) zijn opgenomen waaronder in ieder geval een alternatief waarin de voor de leefomgeving en de natuur meest hinderlijke turbines ontbreken. Ook adviseerde de Commissie om een (bedrijfseconomische) onderbouwing van de (on)mogelijkheden voor alternatieven met (aanzienlijk) minder turbines te geven.

### **Aanvulling**

In de aanvulling is een duidelijk overzicht gegeven van de inrichtingsalternatieven die in beschouwing zijn genomen en de reden waarom ze eventueel in het MER zijn afgefallen. Daarmee is helder geworden op basis van welke milieuargumenten keuzes zijn gemaakt in het trechteringproces van alternatieven.

Daarnaast is in de aanvulling een nieuw alternatief uitgewerkt waarbij de meest noordoostelijk gelegen windturbine en de twee meest zuidelijk gelegen turbines van het (voorkeurs)alternatief 3 vervallen. De eerste was voor landschap en leefomgeving het meest belastend, de andere twee voor natuur. Bovendien is met dit alternatief nu ook een alternatief uitgewerkt met een minimum aantal turbines, ervan uitgaande dat het voornemen met minder dan zeven windturbines niet financieel haalbaar is (zoals de initiatiefnemers stellen)<sup>5</sup>. Zo wordt met de aanvulling in kwantitatieve zin het volledige speelveld aan alternatieven in beeld gebracht. Het maximum aantal turbines was immers al in het MER opgenomen. De Commissie merkt overigens op dat binnen de range van 7–10 turbines andere landschappelijke ontwerpen in het MER en de aanvulling buiten beschouwing zijn gelaten.

## **2.2 Natuur**

### **MER**

De Passende beoordeling concludeerde dat significante effecten op het in Nordrhein-Westfalen gelegen Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein bij alle alternatieven zijn uitgesloten. De Commissie deelde die conclusie niet ten aanzien van de instandhoudingsdoelstellingen voor grutto en kolgans.

### *Grutto*

In de Passende beoordeling was aangegeven dat het deel van Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein direct zuidoosten van de beoogde windturbineparklocatie het broedgebied vormt van een aanzienlijk aantal grutto's<sup>6</sup>. Gesteld werd dat effecten niet optreden omdat de soort broedt en foerageert in het Natura 2000-gebied. Tijdens (veelal wilde) balts- en achtervolgingsvluchten en bij het (doorlopend) verdrijven van vliegende predatoren hebben grutto's een actieradius van enkele kilometers, waarbij vliegbewegingen op rotorbladhoogte gangbaar zijn<sup>7</sup>. De eventuele effecten van het voornemen (zoals sterfte en/of barrièrewerking) waren

---

<sup>5</sup> De Aanvulling bevat geen informatie over de financiële haalbaarheid van het park. De initiatiefnemers hebben de Commissie hierover mondeling geïnformeerd.

<sup>6</sup> Zie de Passende beoordeling, blz. 32–33. De dichtstbijzijnde paren bevinden zich ca. 300 m ten zuiden van alternatief 2–3 en ca. 600 m ten zuiden van alternatief 1–4.

<sup>7</sup> Zie Beintema *et al.* 1995, Ecologische atlas van de Nederlandse weidevogels, Schuyt&Co.

niet in beschouwing genomen. De Commissie adviseerde alsnog de effecten van het voorne-  
men op de grutto's, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, te beschrijven.

### **Aanvulling**

In de aanvulling op de Passende beoordeling is ingegaan op de extra sterfte die kan optreden bij grutto's die tijdens de balts of bij het verjagen van predatoren ('paniekluchten') in het windpark terecht komen. De totale sterfte als gevolg van het windpark wordt becijferd op maximaal drie vogels per jaar. Hiermee wordt de 1%-mortaliteitsnorm voor Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein ruim overschreden, waardoor significante effecten niet zijn uit te sluiten. Dat risico wordt vergroot doordat met de huidige ca. 43 paren de instandhoudingsdoelstelling (51-100 paren) niet wordt gehaald. In de aanvulling wordt daarom geconcludeerd dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om het effect van het windpark te beperken. Als mitigerende maatregel wordt gedacht aan het stil zetten van de twee zuidoostelijke en de meest zuidwestelijke turbine in het broedseizoen. De aanvaringskans komt dan dicht bij nul uit.

De Commissie meent dat met de aanvulling op de Passende beoordeling veel gedetailleerde informatie over de gevolgen voor de grutto-concentratie in Unterer Niederrhein beschikbaar is gekomen. De conclusie dat met het niet realiseren (of stil zetten in de broedperiode) van de drie bovengenoemde turbines geen aantasting van de natuurlijke kenmerken zal optreden acht de Commissie voldoende onderbouwd<sup>8, 9</sup>. Ze wijst er wel op dat het broedseizoen voor de grutto langer duurt (ongeveer van begin maart tot eind juni) dan de drie maanden waarover in de aanvulling wordt gesproken.

Op pagina 7 van de aanvulling op de Passende beoordeling staat beschreven dat aanvullend veldwerk moet uitwijzen 'in welke mate' stilstand noodzakelijk is. De Commissie acht het raadzaam om daarbij - gelet op het geschetste risico<sup>10</sup> voor de instandhoudingsdoelstelling voor de grutto in het Natura 2000-gebied - een zorgvuldige en transparante afweging te borgen.

### *Kolgans*

#### **MER**

De Commissie acht niet afdoende onderbouwd dat alternatief 1 en 4 geen negatieve gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstelling van de kolgans. Via externe werking lijken significante effecten op de in het gebied overwinterende kolgans niet uitgesloten. Niet alleen wordt ongeveer 1% van de draagkracht (foerageercapaciteit) aangetast, maar ook zouden jaarlijks 130 (alternatieven 2 en 3) of 416 (alternatieven 1 en 4) kolganzen sneuvelen. De 1%-mortaliteitsnorm wordt becijferd op 450, gebaseerd op een draagkracht van 150.000 kolganzen en een mortaliteit van 0,30<sup>11</sup>. De Commissie vraagt zich af of dit wel de (gewenste) worst case-benadering is, nu de wintermaxima fluctueren tussen de 120.000 en 190.000 kolgan-

---

<sup>8</sup> In de aanvullende berekeningen van Bureau Waardenburg wordt gesproken over "niet realiseren (of stil zetten in de broedperiode" terwijl de notitie van Arcadis spreekt over stilzetten in het broedseizoen.

<sup>9</sup> De Commissie interpreteert het 'stil zetten' daarbij als het permanent stil zetten van de relevante turbines in het broedseizoen.

<sup>10</sup> Een *beperking* van het negatieve effect zal immers niet snel voldoende zijn nu de gewenste draagkracht nog niet is bereikt.

<sup>11</sup> De natuurlijke mortaliteit is mogelijk te hoog ingeschat. In Van der Jeugd *et al.* (2006) wordt althans een jaarlijks overlevingscijfer van minimaal 75% genoemd. Zie Van der Jeugd *et al.* (2006), Overzomerende ganzen, grenzen aan de groei, Sovon/rapport 2006-02, [www.sovon.nl](http://www.sovon.nl)

zen<sup>12</sup>. Daarbij is van belang dat de cijfers betrekking hebben op de hele Unterer Niederrhein, tot aan Duisburg. Het lijkt juist hierbij alleen de ganzen te betrekken die in het gebied de Düffelt pleisteren. Daar komt bij dat de effecten in ieder geval in cumulatie met het nabijgelegen Windturbinepark Papenkampseweg beoordeeld moeten worden. Als (indicatief) hetzelfde aantal slachtoffers per turbine wordt aangehouden, dan komt dit in cumulatie neer op ongeveer 195 (alternatief 2-3) respectievelijk 624 (alternatief 1-4) slachtoffers per jaar. Omdat de alternatieven 1 en 4 niet tot voorkeursalternatief zijn gekozen, heeft dit gebrek geen gevolgen. Dat is anders, in het geval één van deze alternatieven alsnog tot voorkeursalternatief wordt gekozen.

Uit het voorgaande blijkt dat ook het voorkeursalternatief (alternatief 3) tot sterfte van kolganzen leidt. Hierbij is van belang dat in het gebied 99% van de Nordrhein-Westfaalse populatie aan kolganzen voorkomt. Bovendien behoort het gekozen plangebied tot een belangrijk foerageergebied van ganzen<sup>13</sup>. Het MER bood geen informatie over mogelijke mitigerende maatregelen om deze sterfte te voorkomen of terug te dringen. De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER aan te geven welke maatregelen de effecten van het windturbinepark op kolganzen kunnen beperken.

### **Aanvulling**

In de aanvulling op de Passende beoordeling zijn drie maatregelen genoemd die de effecten van het windturbinepark op kolganzen kunnen beperken. Volgens de aanvulling is er daarvan slechts één uitvoerbaar: het creëren van nieuwe geschikte leefgebieden in de omgeving. Hiermee heeft de aanvulling aangegeven welke mitigerende maatregelen ten aanzien van de kolganzen genomen kunnen worden.

## **2.3 Landschap en landschapsbeleving**

### **MER**

In de modellenontwikkeling in het MER was veel aandacht besteed aan landschappelijke structuren. Deze waren bovendien goed in beeld gebracht.

De Commissie deelde echter niet de conclusie in het effectenonderzoek dat het geplande windturbinepark zich goed voegt naar de bestaande landschappelijke structuur. De wegen (alternatieven 1 en 4) en de verkavelingstructuur (alternatieven 2 en 3) hebben in het landschap van het plangebied een vrij kleinschalige en verbrokkelde structuur ten opzichte van de lijnen met turbines. Ongeacht de positionering sluiten grootschalige turbines eigenlijk niet aan bij het landschap in het plangebied. Het werd niet aannemelijk gemaakt dat de beleefbaarheid van het bestaande landschap wordt vergroot.

Daarnaast was de Commissie het niet eens met de conclusie bij het effectenonderzoek dat het geplande windturbinepark weinig afdoet aan de openheid van het landschap.<sup>14</sup> De stelling dat de turbines het karakter van het landschap als ruim en windrijk versterken, was een voorbeeld van een subjectief oordeel bij de effectenanalyse. Wat daar ook van zij, de invloed

---

<sup>12</sup> Zie Feige *et al.* 2011, Bestandsentwicklung der arktischen Wildgänze in NRW in den Winterhalbjahren 2004/05 bis 2009/10, Charadrius 47 (3): 161-174.

<sup>13</sup> Ook Vogelwerkgroep IVN De Oude IJsselstreek wijst in haar zienswijze op het belang van het studiegebied voor trekvogels en overwinteraars, met name de zandwinplassen. De actuele informatie van de vogelwerkgroep kan worden betrokken bij de uitwerking van mitigerende maatregelen.

<sup>14</sup> Zie het MER, blz. 103.

van het windturbinepark op het bestaande open landschap kon niet als neutraal worden beoordeeld. Uit zienswijzen van inwoners van Netterden bleek bovendien dat zij zich min of meer omsloten (gaan) voelen door windturbines. Afhankelijk van de positie van de waarnemer en de aanwezige beplantingen zijn de windturbineparken volgens het MER echter zelden als een geheel te zien.

De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER de beoordeling van de effecten op landschap minder subjectief en daarmee beter navolgbaar te maken.

### **Aanvulling**

In de aanvulling is de score voor ‘impact op de openheid’ voor alle alternatieven, in overeenstemming met de tekst, in plaats van neutraal als negatief aangemerkt. Daarnaast is aangegeven dat grootschalige turbines ongeacht de positionering eigenlijk niet aansluiten bij het plangebied. Vervolgens is expliciet gemaakt vanuit welk waarnemingspunt de effectbeoordeling ten aanzien van landschap heeft plaatsgevonden. De Commissie meent dat de effectbepaling daarmee objectiever en goed navolgbaar is geworden.

## **2.4 Radarverstoring**

### **MER**

Bij het bepalen van de zoekgebieden werden radarposten als zogenoemde zachte belemmering opgevat.<sup>15</sup> Niettemin wees de zienswijze van het Ministerie van Defensie erop dat niet zeker is gesteld dat de oprichting van het windturbinepark geen ontoelaatbare verstoring van het functioneren van de radars van de vliegbasis Volkel en van de radarstations AOCS Nieuw Milligen en Twente met zich brengt. De Commissie adviseerde om een radarverstoringsonderzoek uit te voeren en de resultaten van dit onderzoek in een aanvulling op het MER op te nemen.

### **Aanvulling**

Er heeft nader onderzoek plaatsgevonden naar radarverstoring. De resultaten daarvan zijn als bijlage bij de aanvulling opgenomen. Gelet op dit onderzoek heeft het Ministerie van Defensie al laten weten de radarhinder acceptabel te vinden, mits de locatie en de aard van de turbines ongewijzigd blijft. Daarmee is voldoende informatie beschikbaar.

## **3. Aanbevelingen voor het vervolgproces**

De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

---

<sup>15</sup> Zie het MER, blz. 23.



## 3.1 Soorten

### **MER**

Bij de in het kader van het MER uitgevoerde vleermuisinventarisatie zijn de risicosoorten (vliegend op rotorbladhoogte) rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis vastgesteld, de eerste slechts mondjesmaat. In de ecologische beoordeling wordt gesteld: "Indien in het plangebied vliegroutes liggen, worden deze door vleermuizen gebruikt op een vlieghoogte ruim onder de 50 m."<sup>16</sup> Op foerageervluchten kan echter op rotorhoogte worden gevlogen.

Daarnaast stelde het MER dat ook tijdens de seizoenstrek een negatief effect op ruige en gewone dwergvleermuizen te verwachten is. Vervolgens werd beperkt onderbouwd dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. De Commissie acht deze onderbouwing, rekening houdend met de kennisleemtes, niet onjuist. Hoewel niet waarschijnlijk, kunnen de gevolgen groter zijn dan op grond van de huidige kennis is voorzien. Monitoring en het (verder) uitwerken van mitigerende maatregelen is in dat licht van belang.<sup>17</sup> Daarom beval de Commissie aan om voorafgaand aan de besluitvorming aan te geven hoe mogelijke effecten van het windturbinepark op vleermuizen kunnen worden beperkt op basis van monitoringresultaten.

### **Aanvulling**

In de aanvulling wordt monitoring aangeraden om te bepalen in hoeverre vleermuislachtoffers vallen. Als dat nodig is, wordt een mogelijke mitigerende maatregel genoemd die het aantal vleermuislachtoffers kan reduceren.

## 3.2 Visualisatie open ruimte

### **MER**

De viewsheds geven een goed beeld van de zichtbaarheid van de windturbines op verschillende plekken in het plangebied. Het MER bevatte geen visualisaties van de open ruimtes tussen de turbineopstellingen. Dergelijke visualisaties kunnen duidelijk maken of en in welke mate sprake is van insluiting door windturbines vanuit Netterden.<sup>18</sup> De Commissie beval aan om voorafgaand aan de besluitvorming visualisaties van de open ruimtes vanuit Netterden te maken en deze aan belanghebbenden beschikbaar te stellen.

### **Aanvulling**

Met behulp van Google Earth en Google Streetview is voor een aantal punten in Netterden inzichtelijker gemaakt hoe het zicht rondom zal zijn als de windturbines worden geplaatst. Deze beelden zijn via de website [www.windparkdentol.nl](http://www.windparkdentol.nl) aan belanghebbenden beschikbaar gesteld.

---

<sup>16</sup> Zie de Ecologische beoordeling, bijlage 8b, blz. 30.

<sup>17</sup> Zie het MER, blz. 135-136.

<sup>18</sup> Denk bijvoorbeeld aan het vaststellen van zichthoeken. Zichthoeken geven in een cirkel aan welk deel van het beeld rondom (360°) windturbines wel en niet zichtbaar zullen zijn.

### 3.3 Vergelijking effecten per Kwh

#### **MER**

Hoewel in het MER kwantificeerbare effecten ook per eenheid van opgewekte energie zijn bepaald, ontbrak een geïntegreerde analyse van de resultaten daarvan, zodat onduidelijk bleef welk alternatief op basis van deze gegevens het beste scoort. De Commissie kwam op basis van de gegevens tot de conclusie dat alternatief 2 leidt tot de kleinste milieueffecten per kWh. De Commissie beval aan om voorafgaand aan de besluitvorming aan te geven hoe de alternatieven zich tot elkaar verhouden ten aanzien van de kwantificeerbare milieueffecten per eenheid van opgewekte energie.

#### **Aanvulling**

In hoofdstuk 14 van het MER wordt voor geluid, slagschaduw en flora en fauna het effect per kilowattuur bepaald. Het nieuwe alternatief met zeven turbines is daarin ook meegenomen en blijkt op de genoemde punten relatief goed te scoren.



## **BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER**

**Initiatiefnemer:** Initiatief Groep Windpark Den Tol

**Bevoegd gezag:** college van burgemeester en wethouders Oude IJsselstreek

**Besluit:** omgevingsvergunning en bestemmingsplan

**Categorie Besluit m.e.r.:**

project-m.e.r. vanwege categorie D 22.2

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D 22.2

**Activiteit:** Oprichting van een windturbinepark ten oosten van Netterden (Gelderland)

**Procedurele gegevens:**

aankondiging start procedure in de Gelderse Post van: 17 augustus 2011

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 18 augustus tot en met 29 september 2011

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 17 augustus 2011

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 24 oktober 2011

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 3 juli 2013

ter inzage legging MER: 4 juli 2013 tot en met 29 augustus 2013

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 3 juli 2013

voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 10 september 2013

toetsingsadvies uitgebracht: 14 oktober 2013

**Samenstelling van de werkgroep:**

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. P. van der Boom

mr. drs. G.A.J.M. Hoevenaars (werkgroepsecretaris)

dr. M.J.F. van Pelt

ing. C. Slijpen

drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

ing. R.L. Vogel

**Werkwijze Commissie bij toetsing:**

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het

MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie [www.commissiemer.nl](http://www.commissiemer.nl) op de pagina *Commissie m.e.r.*

**Betrokken documenten:**

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- MER Windpark Den Tol, projectnr. 710003, juni 2013;
- Bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden, juli 2013;
- Aanvulling MER en Passende Beoordeling Windpark Den Tol, Pondera Consult, 3 oktober 2013;
- Radarverstoringsonderzoek windpark Netterden, ref.nr. TNO-060-DHW-2013-02111, projectnr. 053.02838/28.01, 23 augustus 2013;
- MEMO Aanvullende informatie Passende Beoordeling Windpark Den Tol, Arcadis projectnr. BO2042.000259.0100, kenmerk: 0772756613:A, 3 oktober 2013;
- Aanvullende berekeningen aanvaringslactoffers grutto's voor passende beoordeling Windpark Den Tol, Bureau Waardenburg bv, 3 oktober 2013

De Commissie heeft kennis genomen van 17 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 29 augustus 2013 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.





# Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Windpark Den Tol en de aanvulling daarop

ISBN: 978-90-421-3820-9



Commissie voor de  
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E [mer@eia.nl](mailto:mer@eia.nl)

W [www.commissiemer.nl](http://www.commissiemer.nl)

